

Sdang ka Behdieñkhlam ka Seiñraij Jowai bad pynpoi ia ka ‘Symbood Khnong’ ha ‘Loom Soo-iung’

ban leit rah ia ka “Symbood Khnong” bad pynpoi ia ka ha ‘Tre Kjat Loomsooiung’ New Hill Jowai.

Ia ka lehñiam Behdieñkhlam mynta ka sngi la sdang naduh ka por mynstep, ha kaba la don ka bam Tyngkong ha ‘Iung Langdoh’ nangta ki khun ka Seiñraij Jowai kila pynkhreh ia ka Siang ka Pha ban pyndep da ka kmie jong ka iing kum ka jingburom ia kiba la khlad na sla jong kane

ka pyrthei. Katba ha ka por janmiet ki khun ka Chilliang Raij (Khon Raij) kila leit rah ia ka “Symbood Khnong” ha ryngkat ka shad ka kmen, ka pud ka tem ha shi lynter lynti haduh ban da poi ha New Hill Jowai.

Na ka liang u Dolloi ka Eleka Jowai u ma Puramon Kynjing ula ong kane ka sngi Pynsiñ ka long ka jingwan ki Sangia, ki Blei ki Syiem bad ki bor ki jingkyrkhu ha ki

briew ban pyndep ia ka ñiam ka rukom ha ki iing ki sem, haka shnong ka thaw bad ha ka Raij ka Muluk ban pynpaw ka jingsngewnguh ia ki jingkyrkhu kiba u Tre Kirof uba la seng ia ka shnong Jowai lyngba ka Bon, ka Teiñ, ka Wet bad ka Doh.

Ha ka juh ka por u ai khublei Behdieñkhlam basuk bakmen ia baroh ki khun ka Raij bad ka shnong

ka thaw baroh kawei, da kaba ong ka jingpyndep ia kane ka lehñiam yn wanrah ka jingkyrkhu haka shnong ka thaw, haka Raij ka muluk kumjuh ruh ban kiew ka imlang ka sahlang.

Lashai ka sngi ba ar kaba dei ka ‘Mulong’ jong ka 7 tarik naduh ka por mynstep u Dolloi, u Langdoh bad ki Waheh Wasan kin sdang ia ka nguh ka dem ha ka “Syiem

Aitnar” hapoh ka jingpynlut pyensep jong u Dolloi. Ha ka por jainmiet baroh ki Kmai Raij naduh ka dong Panaliar, Dulong, Lumpyrdi iongpiah, Lumiongkjam, Trep-Pale, Lumkyrwiang kin pynpoi ia ki Deiñkhlam ha lawmusiang ha ryngkat jingshad jingkmn, katba ki khun ka Raij kin pynpoi ia ka ‘Khnong Blai’ ha Loo Sooiung.

Dawa ka KJCLF ban wanrah ka Sorkar da ka Resolution hapoh iing Dorbar Thaw Aiñ ka jylla

bad u Amit Shah ka long ban pynpaw hakhmat jongu kumno kane ka jingwanrah ka jingpynkylla ia katei ka aiñ kan ktah ia kiba bun ki Balang bad ki Niam ha ka jylla Meghalaya.

“ Ngi sngewkmen bad ai burom ia ka jingiohi jngai bad shim khia jong u Myntri Rangbah ka jylla u Conrad K Sangma lem bad ki Nongialam Niam napoh ka jylla ban leit ia kynduh ia u Myntri Kam Pohiing ka sorkar pdeng u Amit Shah bad ioh ruh ban pynpaw ha u ia ka jingsngewkhia jur halor ka jingthmu ban wanrah ia ka FCRA Amendment Bill 2026 bad khamtam eh ban pynpaw ka jingpyrshah halor ki aiñ jongka FCRA Amendment Rules 2026.

Ka Forum ka la ioh ban pynpaw ba ki tnad pule bad ki tnad ai jingsumar kiba pyniaid ai ki Balang ne ki

Niam bapher bapher ne da ki kynhun ki don ka bynta kaba khraw hapoh ka jylla khamtam sha ki jaka kiba ka sorkar kam pat lah ban leit ai jingiarap.

“ Ka jylla ka sngewdiaw ba kane ka jingthmu ban warnah ka jingpynkylla kan ktah jur ia kiba bun ki prokram khamtam ha kaba iadei bad ka pule puthi bad ka koit ka khiah kiba ai ka jingshakri ia ki paidbah ka jylla Meghalaya. Kine ki tnad pule bad jaka sumar ki don ha kito ki jaka kiba ka sorkar kam pat lah ban pynpoi ia ki jingiarap” ong ka kyrwoh.

Hadien kane ka jingiakynduh ia u Myntri Kam Pohiing ka sorkar pdeng na ka liang ka Forum ka kyntu jur ia ka sorkar ban rah ia kane ka kam hapoh ka iing Dorbar Thaw Aiñ ka jylla da kaba wanrah da ka Resolu-

tion.

“ Hadien katei ka jingiakynduh ia u Myntri Kam Pohiing ka KJCLF ka kyntu ia u Myntri Rangbah bad ia baroh ki MLA hapoh ka jylla ban wanrah da ka jingiamynjur lang da ka Resolution hapoh ka iing Dorbar Thawain ka jylla ban pynbor ia ka sorkar pdeng ba kan pynsangeh noh ia katei ka jingthmu ban wanrah ia katei ka FCRA Amendment Bill 2026 kumba la leh ruh da ka Assembly jongka Kerala ha ka 1 tarik Naitung 2026” ong ka kyrwoh na u Rev Kharkongor.

Ka Forum ka kyntu ia u Myntri Rangbah bad ia ki Nongialam Niam ba kin rah ia kane ka khubor sha baroh ki jylla kane ka thaini shatei lam mihngi ba kin ia tylli ban shim beiti da ka Resolution halor kane ka Amendment Bill 2026.

Mynta ubnailah banshimraikhatduh ka sorkar halorka Them Metor

jingtip ba ka ioh khatduh.

“Ngi don jingthmu hashuwa ban kut une u bnai. Ngin dang ban iashong sa kawei ka jingialang bad ngin sa shim ia ka kaiphod kaba dei thik ia kane ka kam. Lehse ngin sa ioh ia ka kaiphod ba khatduh” ula ong haba iakren bad ki nongthoh khubor.

Kat kum ka jingong jong u, kawei na ki lad ba iakren ha ka jingialang ba khatduh ka long ban kyrpad ia ka jaka

na ki bor shipai ban pynkynriah ia ka Them Metor.

Ka Sorkar mynta ka dang ap ia ka jingaiktien na ki heh shipai hadien ka jingialang ba la pynlong ha ki kyrdan bapher bapher.

“Ngi dang ap ia ka jingiakren ba khatduh hapdeng ka Sorkar bad ki bor shipai. Kumta, to ngin kyrmen ba hashuwa ban kut une u bnai ngan sa lah ban iasam jingtip haba iadei bad

kawi kaba long ba man mynta jong ka kam Them Metor” ula ong.

Halor ka jingheh ka jaka ba pan, u Ma Sniawbha ula ong ba kam pat don ka jingiakren ia ka jingheh ka jaka katba ka jingiakren kan dang long shwa tang ban ioh ia ka jaka bad ia kiwei yn sa iakren hadien.

“Ngin shym la pan katno. Ngi hap ban iakren shuwa. Lada ki long ba kloj, ngin sa ong katne ka jaka ngi kwah. Ngi la dep ithuh 2-3 tylli ki jaka hynrei haduh mynta ngim pat ioh ktien eiei na ki shipai, namar wat u Myntri Rangbah ula iashong jingialang kumba 2-3 sien bad u Myntri kam iada Ri” ula ong.

Haba kylli ia ka Blueprint bala pynkhreh da ka Sorkar ban pynkynriah, u Ma Sniawbha ula ong ba kane kan dang iai don ha ka miew, hynrei ka Sorkar kala buh ruh ia ka jaka shipai kum kawei pat ka lad.

Yn pahuh um ka Lummawbah ba la treikam ka jaka plie umthymmai

La iathuh ba ia kane ka kam la pyntyllun da ki 3,551 ngut ki Booth Level Officers (BLOs) ha kylleng ka jylla, bad uwei pa uwei u BLO u la sam kumba 243 tylli ki form haduh mynta.

Kat kum ka kyrwoh la iathuh ba ka South West Garo Hills ka don hakhmat eh ha kaba ioh ban sam bun tam ki Form namar haduh mynta ka la dep ban sam haduh 86,615 tylli ki form na ki 1,08,883 ngut ki nongthep vote, kaba kot 79.55 persen.

Ka North Garo Hills ka wan ba-ar da ka 55.98 persen hadien ba la sam 80,468 tylli ki form, katba ka East Garo

Hills ka wan balai da ka 42.34 persen hadien ba la sam 48,593 tylli ki form.

Ha ka jingkehiñ kyllum pat, ka West Garo Hills ka don bun tam ki form ba la sam, kata 1,51,117 tylli, kaba kot sha ka 38.07 persen jong ki nongthep vote jong ka distrik. Ka East Khasi Hills, kaba don bun tam ki nongthep vote ha jylla, kata haduh 6,32,146 ngut, ka la sam 2,07,420 tylli ki form, kaba kot sha ka 32.81 persen.

Ha kawei pat ka liang, ka East Jaintia Hills ka wan kham hadien da ki 18.69 persen hadien ba ka la dep ban sam 19,517 tylli ki form.

Ka South West Khasi Hills ka la kot 20.75 persen da kaba sam 16,722 tylli ki form, katba ka West Jaintia Hills ka la kot 23.94 persen hadien ba la sam 52,787 tylli ki form.

Kat kum ka kaiphod, haduh mynta dang don 63.29 persen ki nongthep vote kiba yn pat ioh pdiang ia ki form. Ka ophis u CEO ka la ong ba ka jingleit sam haman la ki iing kan dang bteng ha kine ki taiew ban wan.

La kyntu ruh ba ki nongthep vote ki lah ban wad jingiarap lyngba u 1950 toll-free helpline lane da kaba download ia ki ECINET bad Voter Helpline apps.

Lajan 30 snem la iaid ki jingdawa ban ioh jingithuh riewlum ki jaitbynriew Lalung Tawa na Meghalaya

U General Secretary ka seng samla pule ka All Tiwa Student’s Union u Albert Dilar.(Dur:Mawphor)

hynrei haduh mynta ka sorkar bad ka KHADC ki dang sngap jar jar.

Halor kane haba kren ha ki Lad pathai khubor ha Shillong Press Club u General Secretary ka seng samla pule ka All Tiwa Student’s Union u Albert Dilar u la ong ba ia ka jingthoh kaba nyngkong kila ai ha u Myntri rangbah barim ka jylla u Bah E K Mawlong (Bam kwai ha dwar u blei) ha u snem 2000, kila ai ruh ia kajuh ka jingthoh sha ki Myntri rangbah kiba wan hadien jong u bad ha kane ka sorkar mynta kaba la ialam da u Conrad K. Sangma kila ai ar sien.

U la iathuh ba shuwa ban ioh ia ka jylla Meghalaya ki don ha ka jylla Assam dei ha u snem 1951 la phiah ia ki ha ka United Khasi-Jaintia Hills Autonomous District Council bad sha ka Karbi Anglong Autonomous District Council bad haba la ioh ia ka jylla Meghalaya ha u snem 1972 kila hap ha Meghalaya hynrei wat la ki dei ki trai jylla ka sorkar kam shym la ithuh kum Schedule Tribe ne ki Riewlum kane ka jylla kumba long ki Khasi, Jaintia bad Garo.

Shuh shuh u General Secretary ka ATSU u la ong ba ha kane ka jingwan ban pynsngew ia ka jingdawa jong ki ban ioh ia ka syrnnot Schedule Tribe kam dei tang na ka seng samla pule hynrei la donlang na ka synjuk ki rangbah shnong, na ka Dorbar Raid ka hima Khyrim, ia kaba u Syiem ka Hima u la dep ban ai ia ka jingpynshisha bad ki dei ruh ki nongthep vote ka jylla Meghalaya, bad ki la buh ruh ka jingkylli ba katne la pynshisha balei ka sorkar ka dang pynslem.

Ki la ong ba kum ka jaitbynriew Tiwa ia kaba la tip ruh ia ki kum ki Lalung kin pyndonkam ia baroh ki lad ki lynti kaba don ha ka riti synshar ban ialeh ban pynioh ia ka hok ka jong ki namar ki dei ki riewlum jong kane ka jylla Meghalaya ka jingdawa ka jong ki ka long ba ka sorkar ka dei ban ithuh noh ia ki kum ki Riewlum ka jylla Meghalaya ha shwa ban pyndep ia ka khanasamari jong u snem 2027 kaba la iaid mynta ban pynshisha lyngba ki electoral roll kaba la tip kum ka SIR.

Kyntu ki paidbah Langpih ban pyntreikam biang ia ka VAOLC ha ka thaini

ialam da u bah Trasdingland Nonglang, baroh ki nongsynshar shnong bad ki paidbah ka thaini ki don ka jingiatylli lang kawei ha baroh ki liang.

U Bah S.Synchiang u la ong, “Wat ha ki por ba ka sorkar Assam ka dangiakhun tynggeh ban pynsangeh jubor ia ka jingpyntreie ia ka surok na Pyndensohstap shaduh Langpih, da kaba phah da ki pyrton pulit man la ka sngi ban pynthut. Hynrei da ka jingieing rangbah bad ka jingiatylli jong ki nongsynshar shnong kiba don hapoh ka shatri jong ka VAOLC bad ki paidbah, ki pulit Assam kim lah ban leh ei ei”.

U Bah Synchiang u la pynkynmaw ruh ba haduh ka por ba u samla Pynskhem Nongshlong ryngkat ka paralok jong u ki pynlong ka jingshah thngan khlem buh por ha Langpih, ki pulit Assam ki la wan tur biang ban pynthut bad ban pynpra ia ka dara ba ki shong shah thngan. Hynrei na ka jingbym ailad ki paidbah ki nongialam bad ki dkhot jong

ka VAOLC, ki pulit Assam ki hap ban pyndem dtong.

“Ki paidbah katei ka thaini ki la pynkynmaw ruh ba dei naduh ba la lah ban pynbha ia ka surok na Pyndensohstap sha Langpih, la depshna ia ka market Complex, ia ka Raidmynsaw Upper & Secondary School bad kiwei kiwei, ba ki nongialam katei ka synjuk ki rangbah shnong kim shym la trei shitom shuh ba ki riew shim kabu na kylleng ki jaka ki la sdang ban wan leh trai khlieh ha man la ki kam bad ban wan batai stad ia ka jinglong jingman jong ki nongshong shnong ha katei ka thaini tang na ka bynta ban ioh jingmyntoi”.

“Na ka liang kiba bun ki riew paidbah ha Langpih ki kyntu ia u bah T.Nonglang kum u nongialam ba nyngkong eh jong ka VAOLC, ba un sdang biang ban pynim ia katei ka Organisation bad ban treikam biang, khnang ba ka jingiatylli kan wanphai biang sa shisien ha ka thaini baroh kawei”, u la ong.

Hynrei halor kane ka bynta, u Bah Serbilin Lyngdoh.

Lyngdoh uwei na ki riew rangbah jong katei ka thaini, haba iakren bad u nongthoh khubor u la ong ba ha ka jingshisha naduh ba treikam pura ka Synjuk Nongsynshar Shnong Hima Nongmynsaw bad ba u Bah T.Nonglang lem bad kiwei kiwei ruh ki riew rangbah hapoh ka thaini ki la wan ban iasnohktilang, ki kam ki jam baroh khamtam ha kaba iadei bad ka shongsuk shongsaiñ ki la iaid ryngkat ryngkat bad ka Synjuk.

“Ha ki por ba kham mynshwa ka don katei ka VAOLC kaba ki paidbah Langpih ki tip kum ka Synjuk. Hynrei, hadien ka jingmieh ka Synjuk Nongsynshar Shnong Hima Nongmynsaw, kiba bun ki kam kiba iadei bad ka thaini hi la ia pynbeiti iakren hapoh ka Synjuk Nongsynshar Shnong Hima Nongmynsaw. Ki riew rangbah kum u Bah Nonglang sordar Mawsikar bad kiwei kiwei ki long kiba la kloj ban ia pyni ha kiba bun ki kam bad ngi long kiba shitylli”, ong u Bah Serbilin Lyngdoh.

Hiar dor palat u Synsar phai ka shnong Rasong sha ka kam rep Black Cardamon

Rasong bad ka YoCa Spices, ha kaba la pynshlur ia ki nongrep ban sdang rep ia u Black Cardamon, uba iahap bha bad ka mariang jong katei ka thaini.

Ha ka 04 tarik u Naitung, 2026, u MLA ka Mawkynrew Constituency, u Bah Banteidor Lyngdoh, ryngkat bad u Director ka YoCa Spices, Bah Afu N. Y. Jana, ki la sam haduh 5,000 tylli ki tynrai Black Cardamon sha 23 tylli ki longieng nongrep.

Ia ka jinglut ha kaba thied ia kine ki symbai la pynlut hi da u MLA bad haba kren ha ka jingialang ba la long ha Khmatlum Rasong, u Bah Banteidor u la ong ba ka jinghiar ka dor u synsar ka la ktah jur ia ka ioh ka kot jong ki nongrep kumta, ka jingwanrah ia une u jingthung ba thymmai ka long shi bynta ban plie ki lad kiba thymmai bad ban pynkhlaini ia ka kam rep.

U la kyntu ruh ia ki nongrep ba kin

shimkhia ia ki jinghikai bad ki buit rep kiba ka YoCa Spices ka ai, khnang ba ha ki snem ban wan, ka shnong Rasong kan lah ban long kawei na ki shnong ba pawman ha ka jingpynmih ia u Black Cardamon.

Na ka liang u Director ka YoCa Spices, u Bah Afu u la batai ba ka jinglong jong ka khyndew bad ka mariang ha Rasong ka biang bha na ka bynta ka jingrep Black Cardamon.

U la ong ruh ba ka kompani kan iarap ha ka liang ka jingpyniaid ieng ia u mar rep bad ka dor ba la buh ka long T.800 shi kilo. Katkum ka jingiatuhung jong u, ka jingrep Black Cardamon ka kham suk ban sumar bad ka lah ban ai jingiohnong kaba kham biang ia ki nongrep.

Ki nongrep ka shnong Rasong ki kyrmen ba kane ka sienjam kan long ka jingiaid lynti kaba thymmai ban pynkhlaini ia ka ioh ka kot ki longieng bad ban pynduna ia ka jingshaniah tang ha ka jingrep synsar.

"Ngi ju thep vote MLA bad MDC sha Meghalaya, kumno ym pat ithuh

U Bah Obress Kholar .

Meghalaya bad kumjuh ia ka District Council sa katno snem ki dang iai peit iai khmih ia kane ka phang namar kim dei ki nongwei ki dei ki trai shnong na ka jylla, mynshuwa dang dei ka Assam ki hap ha ka jylla Assam, ynda la ioh ia ka jylla Meghalaya kila hap ha Meghalaya sa kael pat dang duna, u la kylli.

U la ong ba man ka elekshon MLA bad MDC ki thep ia ka vote ka jong ki ha Meghalaya bad KHADC, haba ki iakren bad ki bor sorkar pat ki ong ba kin dang ia peit sa katno por kin dang ia peit ia kane ka jingdawa ka jong ki, kum ka Dorbar raid bad ki Basan ki dawa ba ki dei ban ioh noh ia ka jingithuh kum ki riewlum kane ka jylla Meghalaya.

Ki la iathuh ba kum ki nongialam ka dorbar raid kila ia kynduh ruh ia u MLA jong ki u Charles Marngar bad kila iakren ia kane ka phang bad wat na ka liang jong u Syiem ka Hima Khyrim ruh u la dep ban ai da ka jingthoh sha u Myntri Rangbah ka jylla ban pynthikna ba ki dei ki khun ki hajar ka Hima Khyrim.

Hiar ka jingpynmih mar rep bym biang shuh ka dor ha iew ha hat

ia ki kper ki phrah, ki lyngkha ki risai ki sah shrah”.

U la ong ruh, “Haba phai sha ka rep ka riang ym lah ban len ba ha ki por ba mynshuwa ñiar eh ban iohi ba ki pynthor kba ki sah shrah ha ka por tlang, namar ka jingrep phan ka jur bha bad ki don ki nongshong shnong kiba don bun ki pynthor ynda la poi u bnai Jymmang ba ka la dei ka aiom tih phan, ki nongrep kiba trei shitom bad kiba rep bun ki ju shalan ia u phan sha Shillong da ki phew hajar kilo ha ka shi taiew. Hynrei ha kine ki sngi wat tang u phan ban shet ha iing ruh hap ban leit thied na iew”.

Katba u Bah N. Iawphniaw uwei na ki nongrep na ka thaini Mawshynut u la ong, “Haba phai ha ka rep ka riang katba nang mih ki sngi ki rukom rep ba thymmai ki nang mih ki prokram ai jinghikai ha ka rep ka riang ki nang bun hynrei ka jingpynmih ia ki mar rep ka nang duna”.

“Ym lah ban len ruh ba u mar rep u ba ki paidbah nongrep ki kham pynmih bun ha kine ki sngi u dei tang u synsar. Hynrei wat lada ki ioh nong katno katno ruh kam don jingmut, namar ia ki jingdonkam na ka bynta ka iing ka sem bad ki khun ki kti la hap ban thied na shawei pat bad ki hap ban pynlut da ki phew hajar man la u bnai. Lada ka long kum ha une u snem lei lei ba ka iew synsar ka hiar dor shaba palat kam don jingmut shuh ia ki nongrep ba kin trei shitom ban rep synsar”, u la ong.

Nalor u Mawshun sa kiwei pat ki jingkhaini yn pynkhlaini lyngba ka Majai LCS

Amdanekarak Group, Bholagonj, Companigonj, Sylhet na Bangladesh bad ka United New Majai Land Exporters’ & Importers’ Association na Meghalaya, India.

Na liang ka Bangladesh, la ialam da u President, Md Shahab Uddin, u Vice President, Boshar Ahamed bad u General Secretary, u Md Najrul Islam ryngkat bad kiwei pat ki nongkitkam.

Katba na liang ka India, la mikhkmat da u President, u Bah Challenge Rajee, u Vice President, U Bah John Paul Khongwir, u Treasurer, u Bah Oristar Syiemtwa bad ki Executive Member ba kynthup ia u Bah John Kenedy Basaiawmoit, u Bah Hamarabiang Khongsni bad u Bah Balajied lawbor.

Ha ka jingialang, baroh arliang ki la iakren bniah halor ki sienjam ban pynkhlaini ia ka jingiaidei ha ka kam khaini bad ka jingiatreilang lyngba ka Majai Land Customs Station bad ki la ban jur ruh halor ka jingdonkam ban pynsuk ia ka jingiaid jong ki mar bad ban pynjan ia ka jingiatreilang hapdeng ki nongkhaini jong baroh ar ri.

Watla u mawshun u dang long u mar ba kongsan tam ba la ju shalan lyngba kane ka lynti, hynrei ki nongmikhkmat na baroh arliang ki la pynpaw ia ka jingkwah ban pynheh ia ka jingkhaini da kaba kynthup sa ia kiwei pat ki mar.

Ha ka jingiakren, la tyrwa ban sdang shalan bad wanrah ruh ia u dewiong, ki mar rep, ki soh bad kiwei de ki mar bad la ong ba kane kan plie lad thymmai ia ki kam khaini, kan thaw kam thaw jam bad kan kymtiew ia ka ioh ka kot jong ki thaini khappud ha baroh ar ri.

Ha kaba kut, ki nongmikhkmat jong baroh arliang ki la pynskheng biang ia ka jingangnud ban pynkhlaini ia ka jingiaidei ha ka kam khaini lyngba ka Majai Land Customs Station bad pynpaw ruh ia ka jingkyrmen ba ka jingkhaini kaba kham heh kan wanrah jingmyntoi ym tang ia ki nongkhaini hynrei ia ki shnong khappud bad ia ka ioh ka kot jong baroh ar tylli ki ri.